

**Парій Олег**  
студент групи ПФМ-51  
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя  
м. Тернопіль  
**Радинський Сергій**  
кандидат економічних наук  
доцент кафедри економіки та фінансів  
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя  
м. Тернопіль

## **ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ ПІДПРИЄМСТВА**

У сучасних умовах функціонування національної економіки, що характеризуються високим рівнем невизначеності, динамічними змінами у законодавчому полі, коливанням макроекономічних показників, зниженням платоспроможності споживачів, а також системними ризиками, спричиненими військовим станом в Україні, особливого значення набуває посилення внутрішньої стійкості підприємств, зокрема через удосконалення механізмів фінансового контролінгу. За цих обставин, суб'єкти господарювання змушені адаптуватися до нових викликів, що вимагає підвищення ефективності управлінських рішень, оперативного реагування на фінансові загрози, раціонального використання ресурсів та забезпечення довгострокової фінансової стабільності. Нерідко, у зв'язку з погіршенням зовнішнього середовища, підприємства стикаються з проблемами дефіциту фінансування, зниженням прибутковості, порушенням логістичних ланцюгів і зростанням витрат на безпеку, що обумовлює потребу у впровадженні гнучких і водночас надійних інструментів фінансового контролю.

Фінансовий контролінг, як комплексна система збору, обробки та аналізу інформації, орієнтована на підтримку процесів стратегічного і оперативного управління, в умовах сучасних викликів трансформується в ключовий елемент антикризового менеджменту. Його ефективне функціонування дозволяє не лише виявляти та мінімізувати фінансові ризики, а й формувати обґрунтовані управлінські рішення щодо збереження ліквідності, забезпечення фінансової рівноваги та досягнення довгострокових цілей підприємства. Удосконалення фінансового контролінгу набуває особливої актуальності в умовах обмеженості фінансових ресурсів, необхідності забезпечення прозорості господарської діяльності та потреби у зміцненні довіри з боку внутрішніх і зовнішніх стейкхолдерів.

Саме тому актуалізується дослідження шляхів удосконалення системи фінансового контролінгу підприємства, що дозволить адаптувати її до нових економічних реалій, підвищити ефективність управлінських процесів та забезпечити сталий розвиток навіть у надзвичайно складних умовах функціонування.

У сучасних умовах господарювання застосування системи фінансового контролінгу на підприємствах виступає одним із ключових інструментів, який досить ефективно забезпечує управлінський персонал та акціонерів релевантною, своєчасною та достовірною фінансово-економічною інформацією, необхідною для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Процес формування такої інформаційної бази передбачає інтеграцію взаємопов'язаних етапів, включаючи систематизований збір, обробку, підготовку, аналітичне опрацювання та інтерпретацію фінансових даних у контексті стратегічного та оперативного управління підприємством.

Метою здійснення фінансового контролінгу в діяльності суб'єктів господарювання можна вважати формування стратегій та пріоритетів розвитку, аналіз та контроль поточної діяльності, формування оперативних та перспективних планів, прогнозів, кошторисів і бюджетів, аналітичне дослідження причин відхилень фактичних результатів. Основними

цілями фінансового контролінгу можуть бути: – забезпечення оптимального рівня ліквідності; – підтримка платоспроможності в довгостроковому періоді; – забезпечення рентабельності [1, с.8].

При цьому основними принципами фінансового контролінгу виступають: своєчасність, документування, рух і стійкість, регулярність, інтегрованість. Згідно з наведеними принципами, можна виділити основні цілі фінансового контролінгу. Вони полягають у: забезпеченні достатнього рівня ліквідності, збереженні платоспроможності в довгостроковій перспективі, досягненні оптимального рівня рентабельності [2].

На сьогодні існує проблема неефективності системи контролінгу, яка вказує на нездатність за допомогою існуючих інструментів контролінгу впоратися з поставленими завданнями. Основними проблемами в системі фінансового контролінгу на даному етапі виступають:

– **недостатня автоматизація процесів.** Відсутність сучасних автоматизованих інструментів для збору та аналізу фінансової інформації значно сповільнює процес прийняття рішень і збільшує ймовірність помилок через людський фактор;

– **низька кваліфікація персоналу.** Недостатній рівень професійної підготовки працівників, які займаються фінансовим контролем, призводить до низької ефективності контролю та неправильного аналізу фінансових даних;

– **інформаційна ізоляція між підрозділами.** Відсутність належної комунікації та інтеграції між фінансовим підрозділом і іншими частинами підприємства може призводити до втрати важливої інформації, що в свою чергу ускладнює управлінські рішення;

– **невідповідність методів аналізу та контролю змінам у зовнішньому середовищі.** Використовувані інструменти та методи фінансового контролю часто не адаптовані до швидко змінюваних економічних та ринкових умов, що знижує їх ефективність;

– **відсутність гнучкості у системі контролю.** Недостатня гнучкість системи фінансового контролю у адаптації до нових викликів, таких як зміни в законодавстві, податковій політиці чи зовнішніх ринкових умовах, може призводити до неадекватних рішень;

– **низька ефективність виявлення та управління фінансовими ризиками.** Багато підприємств не мають належної системи для своєчасного виявлення фінансових ризиків, що знижує їх здатність до швидкого реагування на можливі загрози фінансовій стабільності.

Представлені проблеми вимагають негайного вирішення для підвищення ефективності системи фінансового контролю, що дозволить підприємствам краще орієнтуватися у змінних умовах і приймати обґрунтовані управлінські рішення. Тому для уникнення небажаних результатів пропонуємо керівництву підприємств звертати увагу на способи вдосконалення системи фінансового контролінгу (табл. 1).

Таблиця 1

**Основні способи удосконалення фінансового контролінгу підприємства**

| Спосіб вдосконалення                  | Характеристика                                                                                                                                                                          |
|---------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Автоматизація процесів контролінгу    | Впровадження програмного забезпечення для автоматизації збору, обробки та аналізу фінансової інформації дозволяє скоротити людські помилки та підвищити оперативність прийняття рішень. |
| Застосування аналітичних інструментів | Використання сучасних методів фінансового аналізу, таких як прогнозування, моделювання фінансових ризиків, дозволяє забезпечити глибше розуміння фінансової ситуації підприємства.      |
| Підвищення кваліфікації персоналу     | Постійне навчання та підвищення кваліфікації працівників контролінгу дозволяє вдосконалити прийняття рішень та забезпечити високий рівень експертизи у сфері фінансового контролю.      |

|                                                             |                                                                                                                                                                                            |
|-------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Поліпшення комунікацій між підрозділами                     | Налагодження ефективної взаємодії між фінансовим відділом та іншими підрозділами підприємства дозволяє своєчасно виявляти та коригувати проблемні аспекти фінансової діяльності.           |
| Інтеграція фінансового контролінгу в управлінську стратегію | Залучення фінансового контролінгу до розробки та реалізації стратегічних планів підприємства забезпечує більш точне та своєчасне реагування на зміни у зовнішньому середовищі.             |
| Оцінка та коригування фінансових показників                 | Регулярне оцінювання фінансових показників та їх коригування відповідно до поточних умов дозволяє підвищити точність прогнозів та забезпечити ефективне управління ресурсами підприємства. |

В умовах постійних змін економічної ситуації та зростаючої невизначеності, підприємства стикаються з необхідністю вдосконалення системи фінансового контролінгу для забезпечення її ефективності. Запропоновані способи вдосконалення, включаючи автоматизацію процесів, застосування сучасних аналітичних інструментів, підвищення кваліфікації персоналу, поліпшення комунікацій та інтеграцію контролінгу в стратегічне управління, здатні суттєво підвищити точність та оперативність фінансових рішень. Впровадження цих заходів дозволить підприємствам більш ефективно реагувати на внутрішні та зовнішні фінансові виклики, забезпечуючи їх фінансову стабільність і сталий розвиток навіть в умовах кризових ситуацій.

#### **Перелік використаних джерел:**

1. Вареник В.М., Шпуряка О.В. Фінансовий контролінг на підприємстві: інструменти та оцінка результативності. *Нобелівський вісник*. 2019. № 1 (12). С.6-12.
2. Адонін С. В., Калашнікова Ю. М. Фінансовий контролінг у системі управління підприємством. URL : [http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2\\_2022/99.pdf](http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2022/99.pdf) (дата звернення до ресурсу 11.04.2025)

УДК 330.1

**Пасєка Віктор**

студент групи ППм-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя  
м. Тернопіль

**Науковий керівник: Зарічна Надія**

кандидат економічних наук

доцент кафедри економіки та фінансів,

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя  
м. Тернопіль

### **ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕНЕРГОНЕЗАЛЕЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ**

Нестабільне електропостачання в Україні стає серйозним викликом для бізнесу. Часті відключення електроенергії призводять до значних збитків: зупинки виробничих процесів, втрати даних та порушення постачання послуг, додаткових витрат на відновлення систем і обладнання, зниження продуктивності та ефективності, прямих фінансових збитків через простій. Нестабільне постачання електроенергії особливо загрожує виробничим підприємствам, технологічним компаніям, логістичним центрам, де будь-який простій може мати критичні наслідки для бізнесу. Саме тому, актуальності дослідження набуває пошук шляхів забезпечення енергозалежності вітчизняних підприємств в умовах повномасштабного вторгнення.

Війна Росії проти України показала невідворотну потребу у розвитку стійких енергетичних систем. Це спонукає українських підприємців прискорити пошук шляхів виходу з зони